

سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ ﴿٧٣﴾ MÜZZEMMİL SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bu sûre-i celile, Mekke'de nâzil olmuştur. 10-11. ve 20. âyetlerinin Medine'de nâzil olduğu rivâyet edilmiştir. 20 âyet, 283 kelime, 838 harften ibarettir. Müzzemmil-Müddessir, Arap lisanında örtülmüş demektir. Yorganını üzerine örttü yahut Arap usulü üzerine abâsı ile örtülüyor veyahut nübüvvet ile örtülmüş oluyor.

Bu âyet-i kerimenin sebep-i nüzulü; Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem bulûğ çağından sonra yavaş yavaş insanlardan uzaklaşarak تنها yerleri tercih etmeye başladı. Nihayet Gâr-ı Harâ'daki mağarayı kendine münasip gördü. Orada üç gün, dört gün bazen haftalarca kaldığı olurdu. Ne zaman ki vakit geldi 40 yaşına bâliğ oldu. Nübüvvet verildi yâni Kur'an-ı Azimüşşân'ın nüzulü, nâzil olmaya başladı. Ama risâlet değil. Rasûl tebliğ memur olur, nebi tebliğ memur olmayan. Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem kırk yaşında iken Kur'an-ı Azimüşşân nâzil olmaya başladığında Nebi oldu. Üç sene sonra da risâlet geldi, tebliğ memur oldu.

Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem Gâr-ı Harâ'da yâni Cebel-i Nur'da iken, Cibril-i Emin nâzil oluyor. İlk evvel Kur'an-ı Azimüşşân orada nâzil olmuş. İkra sûresinin ilk beş âyeti nâzil

olduğu zaman, elbette insan bir büyüğün yanında bulunursa heyecanlanır. Bunun milyonlarca misli ile karşılaştığında, ne yapacağım heyecanı ile titremek hâsıl oldu. Oradan ayrılıp kendi devlet hanelerine geldiler. Hatice Radıyâllâhû Anhâ'ya diyor ki; **“zem-milinû”** ört beni, bende titreme ve korku hâsıl oldu. Bu korku da “Nübüvveti hakkı ile tamamı ile ifâde edebilecek miyim? Bir noksan olursa hâlim ne olur?” diye düşündüğünden titreme hâsıl oluyordu. Hatice Radıyâllâhû Anhâ da yatağa uzanmış olan Rasûl-û Ekrem'i, yorgan ile örttü.

1- **يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ** Ey örtünüp bürünen (Rasûlüm.) Ey nübüvmete hâmil olan Habibim, bu bâr-i nübüvmete ancak sen lâyıksın, senden başkası bunu alamıyor.

Beş vakit namaz farz olmadan evvel teheccüd sünneti, farz idi. Ne zaman ki beş vakit namaz farz oldu, o zaman teheccüd namazı sünnete münkalib oldu. Sünnet oldu ümmete yine Rasûl-û Ekrem için farzdır. Bazı şeyler var ki Hususat-ı Peygamberiye'dendir. Bize sünnettir, O'na farz. Hatta kurban da öyledir.

2- **قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا**

İbadet için gece kalk (namaz kıl) tamamını değil, biraz müstesnâ.

3- **نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا**

نِصْفَهُ Gecenin yarısı **أَوْ انْقُصْ مِنْهُ** yahut yarısından biraz noksan et, üçte birisi. **قَلِيلًا** Biraz eksilt.

4- **أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا**

أَوْزِدْ عَلَيْهِ Yahut artır yâni gecenin üçte biri ya üçte ikisi yat

hut yarısı. Üç şekilde; a) Gecenin yarısından az olan üçte biri b) Yarısından fazla olan ki üçte ikisi c) yahut da gecenin yarısı. Yâni muhtardır Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem. Ümmet de öyle. **وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً** Kur'an-ı Azimüşşân'ı, o zamanlarda tertil ile sükûnet ile okuyun. Ağır ağır, tane tane, harfleri belli ede ede oku.

5- **إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا**

إِنَّا Biz Azimüşşân **سَنُلْقِي** ilkâ ederiz, inzal eder göndeririz **عَلَيْكَ** sana. **قَوْلًا** Bir kavli ki Kur'ân-ı Azimüşşân'dır. **ثَقِيلًا** Ağır geliyor; yataktan kalkıp uykuyu bölerek namaz kılmak. Ağır geliyor; onun için de İlâhi teklifler var, onları ifâ etmek. Ağır geliyor, telkini ağır olur; melekten almaya ve alışmaya ağır olur. Yahut mizanda, terazide ağır çeker.

Kur'ân-ı Azimüşşân'ın ibâresini okumak hatta ibâresine bakmak da ibâdettir.

6- **إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيَالًا**

إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ Gecenin vakitleri, saatleri, **هِيَ أَشَدُّ وَطْأً** gece kal-kışı (kalp ve uzuvlar arasında) meşakkatli ise de kıra'atçe daha sağlamdır, **وَأَقْوَمُ قِيَالًا** ihlâsa daha yakındır. Zira gündüzleri uzun bir meşguliyetin var.

7- **إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا**

إِنَّ لَكَ Muhakkak var sana ey Habibim, **فِي النَّهَارِ** gündüzde **سَبْحًا طَوِيلًا** uzun bir meşguliyetin var.

8. **وَأَذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا**

وَأَذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ Rabbinin ismini an, zikret. Başında zikret yâni Bismillâhirrahmânirrahim'i söyle. Kalktı, abdest aldı, namazını kıldı, ibadetine başlayacak "Bismillâhirrahmânirrahim" diyecek. **وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا** Mutlak ihlâs ile O'na teveccüh eyle.

Zikrullah; Tesbih, tehlil, tahmid, namaz, Kur'an okumak, ilim tedrisi ve tahsili gibi her şeye şâmindir.

9. **رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا**

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ Doğu ve batının Rabbi, O Âllâh-û Teâlâ'dır. Yoktan var eden Halik, O'dur. **لَا** Yoktur **إِلَهَ** bir mabud, bir maksud, bir mevcud **إِلَّا هُوَ** ancak O'dur. **فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا** Bütün işlerinde de O'nu vekil yap, umurunu O'na bırak, fazla düşünme kısmetini veren O'dur.

10. **وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا**

(Buraya kadar Cenâb-ı Hakk'ın bahsini yaptı. Evvelâ gece nae maz ve ibadetlerine, Kur'an okumasına devam et. Âllâh'ın ismini zikret. Bunlar Âllâh'a ait. Şimdi kendi keyfiyetinin, halk ile olan muamele.)

وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ Ey Habibim senin hakkında, din hakkında (müşriklerin) söylediklerine üzülme, sabret. (Bu ayet-i kerime, kital emrinden önce nâzil olmuştur. Muharebeye emir olunmamıştı. Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem Mekke-i Mükerrreme'de iken hiçbir suretle Cenâb-ı Hak, muharebeye izin vermedi. Hikmet-i İlâhiye budur. Medine-i Tahire'ye hicretinden sonra

ikinci senede, harp ayet-i kerimesi nâzil oldu.) Bunlar muharebe ayetinden evvel olduğundan sabır ile tavsiye ediliyor. Gündüz inn sanlar dünya umuru ile meşguldür. Geceleri ise ibadet ile meşgul olmalıdır. **وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا** Hicret et, uzaklaş halktan. (Muharebe ile değildir teselli ile. Senin düşmanlarına ben kâfiyim, diyor. Sen müteessir olma.) Onları güzel bir şekilde terk et.

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا-11

وَذَرْنِي Bana bırak yâni şefaath etme. Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem bahr-i muhabbet idi. Kalbi rahmetle doluydu, beddûa etmezdi. Hatta bir musibet geldiğinde "Yâ Rabbi bunları ıslâh et" diye duâ ederdi. **وَالْمُكَذِّبِينَ** Seni tekzip eden, yalanlayanları, **أُولِي النَّعْمَةِ** o nimettir onları mağrur etmiş, **وَمَهِّلْهُمْ** mühlet ver. Zalman gelir, **قَلِيلًا** az bir zaman mühlet ver, Mekke'den huruç edinceye kadar.

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا-12

Biz Azimüşşân bu inkâr eden, tekzip edenlere; onlar için cehennemini ihzar ettik. Cehennem azabı ameller ile mütenasıptir. Cehennem küfrün karşılığıdır fakat cehennem azabı fenâ ameller ile mütenasıptir. Cehenneme giden bir kâfir vardır, dünyada birçok iyilikleri mevcuttur. Onun devamlı olan azabı, diğer zalimlere göre hafiftir. Bir de dünyada çok fenâlık yapmış küfürle beraber, bunun azabı daha şiddetlidir.

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا-13

وَطَعَامًا ذَا عُصَّةٍ Yiyecekleri gussa; boğaza girmez dikenli acı bir yiyecektir. وَعَذَابًا أَلِيمًا Onlara elem verici bir azap vardır.

Bu yiyecek hakkında tefsirlerde daha çok şu açıklamalar yapılmaktadır. Zehirli diken, zakkum ateşten diken, kan ve irin.

14- يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلاً

O gün (kıyâmet günü) yerler titremeye başlar. وَالْجِبَالُ Dağlar titrer, atılmış pamuk gibi olur. وَكَانَتِ الْجِبَالُ Dağlar çöküntü (ile) ufak kum gibi akıp gider.

15- إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا

Halik-i Kâinat, Lisân-ı Peygamberiyle onlara bildiriyor. Siz yam hudi ve hıristiyanlara peygamber gönderdiğimizi duymuştunuz. Onlar nasıl peygamberlerine tâbi olmuşlar. Size de aynen Biz Azimüşşân, peygamber gönderdik. Yâni peygamber gelmesi sizce meçhul bir şey değildir. Bir peygamber gönderdik ki Muhammed'dir Sallâllâhû Aleyhivesellem. شَاهِدًا Kıyâmet gününde ef'âlimize şehadet eder. İşitmişsiniz nasıl ki Fir'avn'e, peygamber gönderdik ki Mûsâ Aleyhisselâm'dır. Size de peygamber gönderdik.

16- فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلاً

Fir'avn ve ona tâbi olanlar peygambere isyân ettiler. فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلاً Biz de onu şiddetle yakalayiverdik (helâk eyledik.)

17- فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا

تَتَّقُونَ Nasıl kendinizi Azab-ı İlâhi'den muhafaza edersiniz eğer küfrederseniz? Küfrünüz bâki kalırsa Azab-ı İlâhi'den kendinizi nasıl muhafaza edeceksiniz? يَوْمًا Öyle bir gündür ki يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا çocukların saçları ağarır, (onları ihtiyara çevirir.) Kinâyedir, üzüntüsünün çokluğundan.

18- السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا

السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ Gökyüzü bile onunla (o günün dehşetiyle) yayılacaktır. كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا Âllâh-û Teâlâ'nın va'detmiş olduğu bu azaplar behemehal zuhur edecektir.

19- إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا

Bu âyetler, (anlatılanlar) تَذْكِرَةٌ sizin için bir vaaz-ı nasihattir, dinleyesiniz. فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا Artık kim dilerse Rabbine yol edinir. (Takvâ-i sülukle Âllâh-û Teâlâ'ya varan bir yol tutar.)

20- إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَن لَّنْ نَّحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَؤُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَؤُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ مِن خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

أَنَّكَ Senin Rabbin Ey Habibim, يَعْلَمُ bilir senin hâlini. إِنَّ رَبَّكَ

Bu âyet nâzil olduğu gibi (sana emretti üçte bir, üçte iki ve yarım. Bilir ki sen Emr-i İlâhiye itâat eder,) **تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ** (Üçte biri, üçte ikisi ve yarısı kadar devam edersin. **وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ** Seninle beraber olan âshabın da bir kısmı seni aynen takip eder. (Böyle yaptığını) Rabbin elbette biliyor. **وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ** Gece ve gündüz (içinde olup bitenleri iyiden iyiye) ölçüp biçen ancak Âllâh'tır. **عَلِمَ** Bildi Âllâh. **أَنْ لَّنْ نُحْصِيَهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ** O, sizin bunu sayamayacağınızı bildiği için sizi bağışladı. (Tevbe, rücû demektir. Filân kişi tevbe etti yâni hatalarından rücû etti. Burada hatadan rücû değildir. Bu yükün ağırlığından Cenâb-ı Hak hafifletmeye rücû ediyor, azaltıyor.) Ne kadar azaltıyor? **فَأَقْرُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ** Mümkün olduğu kadar, gecenin onda biri de kalksanız iki veya dört rekât kolayınıza geldiği kadar gece namazı kılın. Kur'an'dan size kolay geleni okuyun. **عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَّرْضَىٰ** Âllâh bilmektedir ki içinizden hasta (olan)lar olacak. **وَأَخْرُونَ يَضْرِبُونَ** Diğer bir kısmınız (ticaret veya ilim tahsili için) **فِي الْأَرْضِ** Teâlâ'nın fazlından nasibini ümid ederek yolculuk edeceklerdir. **يَتَّعُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ** Âllâh'ın lütfundan (rızk) aramak için yeryüzyünde yol tepecekler. **وَأَخْرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ** Başka bir kısmınız da Âllâh yolunda cihad edeceklerdir **فَأَقْرُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ** O hâlde (bundan böyle) Kur'an'dan size kolay geleni okuyun.

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ Namazınızı ikâme edin, kılın. (Kur'an'da seksen yerde namaz bahsi geçiyor. Cenâb-ı Âllâh hepsinde ikâme diyor. **Ef'alüssalâte** demiyor yâni âdâb-ı erkân ile. Kıyam, rukû ve secdeleri tamam olmadan değil azaların sükûnû ile yerine getirmek. Rukû tamam olmadan secdeye gitmek, secde tamam olmadan

ikinci secdeye gitmek, bunlar en fenâ şeylerdir. Hatta Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem en fenâ hırsız, namazından çalan kimsedir buyurmuş.

وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَأُتُوا الزَّكَاةَ Mal da yalnız zekât değil karz-ı hasen, gönül hoşluğu ile ödünç verin, hayır yolunda ihlâsla infak edin. (Karz-ı hasen birçok yerlerde sadakadan hayırlıdır.) Sizin zekâtı ve karz-ı haseni vermenizden zannetmeyin ki malınız noksan olacak, asıl malınız odur, diyor. وَمَا مِنْ خَيْرٍ نَسْتَعِينُهُ عِنْدَ اللَّهِ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ نَسْتَعِينُهُ نَفْسِنَا لِنَفْسِنَا نَسْتَعِينُهُ Ne hayır takdim ederseniz, Âllâh için verdiğinizizi, onu mahfuz bulursunuz. O daha hayırlıdır, geri kalan maldan. وَاسْتَغْفِرُوا وَأَعْظَمَ أَجْرًا Hayır ve ecri daha büyük olarak bulursunuz. Ve Âllâh-û Teâlâ'dan günâhlarınızın mağfiretini dileyin. Âllâh-û Azimüşşân (tevbe edene) mübalağa ile mağfiret edici ve Mü'minlere merhamet edicidir.

İstiğfar için birçok hadisler var. Sıkıntıya düşen insan istiğfara devam etsin. Ne saadet o kişiye ki defter-i âmâlinde birçok istiğfar bulunur. İstiğfar her kelime ile olur, en ziyâde Seyyid'il İstiğfarı daha mûraccâh görmüşler. Lâkin her istiğfarında mânâsı yaptığı hatadan pişman olmak, bir daha o hatayı yapmamaya azmetmek, Âllâh'tan mağfiret talep etmektir.

